

**Pla Director
de Cooperació
per a la
Justícia Global
de Barcelona**

2018-2021

**Pla Director
de Cooperació**
per a la
**Justícia Global
de Barcelona**

2018-2021

Continguts

Acrònims	3
1. Presentació	4
2. Context global	8
3. Un canvi d'enfocament	12
3.1 El compromís de la ciutat de Barcelona amb la cooperació	13
3.2 Una cooperació municipalista per a la justícia global i de banda ampla	19
4. Valors i principis de la cooperació	24
5. Objectius de la cooperació	28
6. Les modalitats d'acció	34
7. Els recursos de la política de cooperació per a la justícia global de Barcelona	38
8. Prioritats geogràfiques: una aproximació urbana i regional	40
9. Aliances per a una cooperació municipalista	46
10. Actuacions estratègiques	52
11. Governança i espais de participació	58
12. Planificació, seguiment i avaluació de la política de cooperació per a la justícia global	62

Acrònims

ACCD	Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament
AECID	Agència Espanyola de Cooperació Internacional per al Desenvolupament
AMB	Àrea Metropolitana de Barcelona
APS	Aprenentatge Servei
CAD	Comitè d'Ajuda al Desenvolupament de l'OCDE
CEB	Consorci d'Educació de Barcelona
CGLU	Ciutats i Governos Locals Units
CRIPB	Centre de Recursos Internacional per la Pau de Barcelona
CRP	Centres de Recursos Pedagògics
DIBA	Diputació de Barcelona
DJGCI	Direcció de Justícia Global i Cooperació Internacional
EpJG	Educació per a la Justícia Global
FCCD	Fons Català de Cooperació al Desenvolupament
ODM	Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni
ODS	Objectius de Desenvolupament Sostenible
PAE	Pla d'Acció Exterior de la ciutat de Barcelona.
PAM	Pla d'Actuació Municipal
PCJG	Pla de Cooperació per a la Justícia Global

1

Presentació

Els plans directors són el principal instrument de planificació de la cooperació de l'Ajuntament de Barcelona. Aquest és el quart Pla Director de Cooperació de l'Ajuntament de Barcelona i comprèn el període 2018-2021. Es reconeix hereu dels tres anteriors i es construeix sobre les bases que han anat consolidant la política pública de desenvolupament, solidaritat, drets humans i pau impulsada pel consistori al llarg de tots aquests anys. Però a la vegada planteja la revisió d'alguns dels seus fonaments. Aquesta revisió respon en gran mesura a diversos factors interconnectats.

D'una banda, diverses crisis econòmiques i financeres han aprofundit les desigualtats i l'exclusió al si de les societats, alhora que han reforçat els nuclis d'acumulació i els han dispersat geogràficament, com també han causat una davallada dels pressupostos de cooperació en els donants habituals i, al mateix temps, han fet créixer l'extrema dreta a la Unió Europea i als Estats Units. Així mateix, catàstrofes humanitàries, com les ocasionades pels conflictes a la Mediterrània i l'Orient Mitjà o per les guerres i la pobresa a l'Àfrica subsahariana, estan provocant grans desplaçaments forçats de persones. Altres factors són el continu escalfament del planeta i la pèrdua de la biodiversitat, entre d'altres. Tots aquests factors condueixen a un escenari mundial que reclama una nova aproximació de les relacions internacionals basada en una cooperació renovada i molt més intensa entre el conjunt d'actors, especialment les ciutats que van guanyant rellevància en la governança mundial.

En conseqüència, aquest Pla Director planteja reforçar l'objectiu de la **justícia global**, que pretén enriquir l'esquema clàssic de la cooperació per al desenvolupament. Posa l'èmfasi, doncs, en les causes sistèmiques que generen injustícies, que avui esdevenen globals. Qüestiona aspectes com el creixement que no considera les externalitats negatives ni els límits planetaris, associat sovint a uns determinats modes de producció, distribució, gestió i consum i a unes pautes de comportament social. Planteja a la vegada una **cooperació de banda ampla** que assumeixi les creixents interdependències, així com la transversalitat i complexitat dels problemes que afecten el món. Aquest escenari implica entomar de manera prioritària la **coherència de polítiques** i assumir que l'acció global de la ciutat genera també impactes negatius

fora de les seves fronteres. Finalment, també requereix dotar **l'educació per a la justícia global** de més centralitat en el desplegament de la política per transitar cap a una cooperació veritablement transformadora.

D'altra banda, es produeix l'emergència d'un nou escenari on operar les relacions internacionals, fins ara monopolitzades pels estats. L'aprofundiment de dos processos no necessàriament antitètics, la globalització i la descentralització, contribueix a dibuixar un multilateralisme més fragmentat, però alhora més inclusiu, i per tant més efectiu, en el qual es dona una atomització més gran dels actors polítics. És en aquest context de difusió de poder i d'interdependències on les ciutats estan cridades a assumir un rol central com a actors polítics en la nova arquitectura institucional que ha de governar aquests processos.

Barcelona és una ciutat global, dimensió que descansa sobre bases materials i immaterials, vinculades a una activitat econòmica orientada a l'exterior (turisme, exportació, activitat firal, etc.); al fet de disposar d'unes infraestructures que potencien la vinculació de la ciutat amb el món, especialment el port i l'aeroport; a acollir la seu de diverses institucions i programes internacionals, així com també de multinacionals; a la seva activitat consular; a la presència d'institucions i centres de producció i serveis de primer ordre en molts àmbits, i a les nombroses iniciatives socials i culturals que es projecten més enllà del territori, en especial la cooperació per a la justícia global.

Però és també una ciutat global pel que irradia fora de les seves fronteres, per la influència que exerceix sobre les xarxes d'interessos globals. Barcelona, com qualsevol territori, està inserida en una estructura d'interdependències vinculades a l'economia global. Per tant, és també reproductora de fluxos que configuren centres i perifèries, que generen desigualtats i que impacten sobre la sostenibilitat dels ecosistemes. La corresponsabilitat en la producció i reproducció d'aquests fenòmens globals reclama de Barcelona una corresponsabilitat en l'aportació de solucions, també globals.

Conscients d'aquesta realitat, aquest Pla de Cooperació per a la Justícia Global (PCJG) haurà de mantenir una estreta coherència amb els plans i programes de l'Ajuntament de Barcelona que tinguin caràcter exterior. Aquest vol, a la vegada, actuar d'instrument de definició i planificació de la política pública en aquest àmbit que vetlli precisament per la potenciació de Barcelona com a ciutat global, que consideri la coherència de l'acció exterior del Govern municipal i que posi un accent especial en la promoció de la justícia global.

L'elaboració del PCJG ha comprès tres fases. En una primera, la Direcció de Justícia Global i Cooperació Internacional va encarregar a una comissió de persones expertes la realització d'una diagnosi de la cooperació de la ciutat. Així, es va obtenir una radiografia aproximada de la seva situació a partir de la identificació de les principals debilitats, amenaces, fortaleces i oportunitats. Es va endegar un procés participatiu en el qual es van fer entrevistes i tallers amb entitats representatives del sector, Lafede.cat, el Consell Municipal de Cooperació Internacional per al Desenvolupament, persones expertes del món acadèmic i educatiu, universitats i institucions de recerca, organitzacions sindicals i de l'àmbit empresarial; també les unitats de l'Ajuntament més actives en aquest camp, especialment l'equip tècnic de la mateixa Direcció. En la segona fase, aquesta mateixa comissió va elaborar un esborrany de PCJG, que de nou es va sotmetre a debat amb el sector. La tercera fase va consistir en la seva negociació amb els grups polítics municipals amb representació a l'Ajuntament.

Aquest Pla Director incorpora com a annex un document de diagnosi de la cooperació de l'Ajuntament amb l'avaluació dels indicadors de l'anterior Pla Director, disponible a la pàgina web municipal.

Finalment, el Pla compta amb l'acord del Consell Municipal de Cooperació Internacional per al Desenvolupament, reunit en sessió plenària extraordinària el 13 de novembre del 2017, i va ser aprovat al Ple del Consell Municipal del 22 de desembre del 2017.

2

Context global

El present PCJG pren com a referència, com no pot ser d'altra manera, el context local i mundial actual. Aquest planteja tot un seguit de desafiaments, i també d'oportunitats, per a la cooperació de Barcelona, en una conjuntura sensiblement diferent a la conjuntura a què responia l'anterior Pla Director.

Efectivament, la crisi de valors a les societats occidentals; les crisis humanitàries recurrents, especialment algunes d'elles a tocar de la nostra ciutat; o la fallida de les revolucions àrabs, entre altres factors, configuren un escenari mundial especialment complex i inestable que cal abordar des de noves perspectives.

Els principals trets definidors d'aquest context en transformació es poden recollir de la manera següent:

- **Manifesta incapacitat del règim internacional per aportar respostes eficaces als grans desafiaments mundials.** Efectivament, com evidencia la profunda crisi mundial que travessem, el règim internacional mostra les seves limitacions per fer front a les creixents desigualtats de tota mena que es donen entre territoris i en el si de les mateixes societats. D'altra banda, es fa evident que està posant en risc la mateixa sostenibilitat de la vida, com es deriva de l'anàlisi del context climàtic i energètic. Altres desafiaments globals que apareixen són la constant inestabilitat econòmica i financera, el creixement de l'extremisme violent, les tensions migratòries, l'extensió de malalties infeccioses, els conflictes violents i les crisis humanitàries recurrents, entre d'altres.

Vaixell de rescat a la Mediterrània de Proactiva Open Arms

- **Les dinàmiques de la globalització reclamen nous models de governança.**

Les dinàmiques del procés de globalització esdevingudes en les últimes dècades han anat configurant un sistema mundial caracteritzat per l'existència de múltiples interdependències i de creixents externalitats de caràcter transnacional. Aquestes difuminen les fronteres polítiques dels estats-nació i exposen els territoris, les economies i les societats a lògiques de caràcter global.

Fenòmens com els abans esmentats reclamen nous models de governança per combatre'ls. En conseqüència, s'apunta cap a un nou multilateralisme més actiu i representatiu, que ha d'anar acompanyat d'un marc normatiu i institucional adequat per gestionar els béns públics globals, atès que els fenòmens afecten el conjunt de la comunitat internacional i al mateix temps excedeixen les capacitats dels estats nacionals.

- **Les ciutats esdevenen actors polítics en l'àmbit internacional de primer ordre.**

Davant la crisi del model estatocèntric, emergeixen amb força altres actors polítics. En particular les ciutats, que mostren una voluntat clara d'incidir en les agendes globals. Les ciutats poden contribuir a un nou model de relacions internacionals (diplomàcia de ciutats), construït des de la proximitat i la inclusió, que afavoreixi l'articulació en xarxes, l'horitzontalitat, la cooperació i la concertació, que promogui dinàmiques més democràtiques, plurals i sensibles a les demandes de la ciutadania i que reforci l'interès públic respecte del privat. Les ciutats santuari als Estats Units o les ciutats refugi a Europa il·lustren, entre d'altres, la capacitat dels ens locals per proposar solucions vàlides, alternatives a les dels estats, per afrontar desafiaments globals, com ara la mobilitat internacional de persones.

- **Es configura una nova agenda global de desenvolupament.** L'aprovació dels Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) i l'impuls a la nova Agenda 2030 impliquen superar les limitacions que plantejaven els Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni (ODM). Es conforma així una agenda universal per establir les bases de models de desenvolupament més inclusius i sostenibles, sorgida d'un procés sensiblement més participat.

Una agenda que reclama un esforç compartit de transformació de tots els països i actors, basat en el principi de responsabilitats comunes però diferenciades. L'assoliment d'aquesta agenda requereix, doncs, incidir en els processos de fons vinculats al funcionament de la cadena de valor global, en tant que impacta en fenòmens com ara les desigualtats, la sostenibilitat, l'equitat de gènere, els conflictes violents, entre d'altres. Esdevé aleshores una oportunitat per avançar vers la coherència de polítiques. Però aquesta aproximació a l'agenda internacional ha de ser crítica, ha

Danys causats a Mèxic pel terratrèmol de setembre del 2017

de posar l'èmfasi en els elements estructurals que repercuteixen negativament en la fita de la justícia global i ha de ser amatent a altres narratives emergents sobre el desenvolupament, com ara el *buen vivir* (*sumak kawsay* i *suma qamaña*).

A la vegada, interpel·la la mateixa agenda internacional de cooperació, configurada des dels estats i centrada al llarg d'aquests darrers anys en els fluxos d'ajut i, en especial, en una aproximació tecnocràtica sobre la seva eficàcia i eficiència.

- **La crisi financera i pressupostària i les pulsions recentralitzadores posen en tensió el sistema de cooperació al desenvolupament.** Les crisis successives en l'àmbit financer des del 2008 (crèdit, deute i euro) han tingut un impacte significatiu en les dimensions econòmica i pressupostària, entre d'altres. La gestió i digestió d'aquestes crisis s'han materialitzat en la implementació de programes d'austeritat i reformes estructurals (privatització, desregulació i liberalització) en la majoria dels països. Així, els pressupostos d'Ajuda Oficial al Desenvolupament (AOD) han patit profundes davallades, especialment significatives a l'Estat espanyol i, en particular, a Catalunya. En el cas de l'Ajuntament de Barcelona, tot i haver patit una significativa reducció en els primers anys de la crisi, ha anat recuperant els seus pressupostos de cooperació fins a assolir el 0,7% dels ingressos propis per a l'AOD. Aquestes davallades importants han propiciat també un fort afebliment de les entitats del sector, molt dependents de fons públics.

3

Un canvi d'enfocament

3.1 El compromís de la ciutat de Barcelona amb la cooperació

La ciutadania barcelonina ha mostrat en moments clau el compromís per responsabilitzar-se dels fenòmens que ocorren al món. La solidaritat amb els Balcans, amb Centreamèrica, per reclamar el compromís dels estats a destinar el 0,7% del PIB a l'AOD, les mobilitzacions per l'abolició del deute extern, contra la guerra o l'actual que demana vies segures i l'acollida de refugiats són alguns exemples emblemàtics d'aquesta voluntat d'implicació i solidaritat. Quelcom que ha cristal·litzat en el suport a nombroses iniciatives de cooperació sorgides, en la majoria de casos, de les organitzacions de la societat civil i del municipalisme actiu.

La política de cooperació internacional de l'Ajuntament de Barcelona és, en bona part, conseqüència d'aquesta pressió ciutadana, que ha estat reclamant i reivindicant una política pública en aquest àmbit, construïda sobre la doble lògica de responsabilitat i oportunitat. Una política que ha comptat amb un ampli consens polític i que discursivament s'ha basat en els valors que poden aportar els governs municipals al sistema de cooperació: la seva proximitat a la ciutadania; una capacitat més gran de construir aliances amb els diferents actors; menys vinculació a interessos geoestratègics, i una horitzontalitat més gran en les relacions. Una acció que s'ha vist enriquida pel major coneixement i desenvolupament de les polítiques urbanes per part de l'Ajuntament al llarg d'aquests anys, que fa que Barcelona esdevingui avui en dia un actor rellevant en aquestes polítiques com a factor de desenvolupament.

Visita a la planta d'EDAR d'una delegació de l'Autoritat Palestina de l'Aigua i del Consorci d'Aigües de Gaza (Palestina), maig 2017

Això ha estat acompanyat d'un important desplegament normatiu, institucional i, en termes relatius, pressupostari. En l'àmbit normatiu, l'aprovació de la Llei catalana de cooperació al desenvolupament (Llei 26/2001, del 31 de desembre), que va comptar per a la seva elaboració amb la participació activa i l'ampli consens de tots els agents de cooperació catalans, suposà una fita cabdal ja que va permetre assentar les bases d'una autèntica política pública i l'establiment dels mecanismes de regulació de l'acció governamental (i d'alguna manera de la resta d'actors) en aquest àmbit. Així, del text es desprenen alguns elements que han anat impregnant de manera decisiva tant l'orientació com les maneres de fer d'aquesta política. D'una banda, s'explicita que la missió és fomentar el desenvolupament humà sostenible, erradicar la pobresa i reduir les desigualtats, incidint sobre les causes estructurals que les generen. Per l'altra, es concep com una política participada i participativa, articulada al voltant del principi de concertació entre tots els actors de cooperació. A més, mostra el seu compromís amb l'objectiu del 0,7%, amb la liberalitat de l'AOD i per crear les condicions per avançar en la coherència de polítiques. En aquest sentit, **el 2015 l'Ajuntament va assolir el 0,7% dels ingressos propis per a l'AOD, amb prop de 9 milions d'euros executats.**

D'aquesta manera, s'ha estat donant forma a aquesta política a través de la posada en pràctica per part de l'Ajuntament de diversos instruments de planificació, com ara plans directors i plans de treball anuals. Per tant, aquesta s'ha concebut amb un caràcter estratègic i no com un mer instrument repartidor de subvencions.

Finalment, el desenvolupament normatiu i pressupostari ha estat acompanyat de la construcció d'una **estructura institucional** al si de l'Ajuntament, ara representada per la Direcció de Justícia Global i Cooperació Internacional, que ha contribuït a consolidar els ressorts d'aquesta política emergent.

Alhora ha afavorit la coordinació i participació activa dels diferents actors de cooperació en la seva definició i execució, integrats majoritàriament al si del Consell Municipal de Cooperació Internacional per al Desenvolupament.

La consideració de política pública i a la vegada participada i participativa de la cooperació s'ha traduït en una execució que ha combinat de manera intensiva les modalitats de cooperació bilateral d'iniciativa d'altres actors, la bilateral concertada i la bilateral directa. Les ONG sempre han ocupat una centralitat entre els actors de cooperació per la seva capacitat de generar discurs i mobilització, però també perquè són el principal executor de la política en aquest àmbit i perquè tenen una presència principal en tots els espais de coordinació i definició d'aquesta política. El 2015, gairebé la totalitat dels fons canalitzats per la modalitat indirecta (convocatòries) i un percentatge significatiu de la concertada van ser gestionats per aquest actor.

D'altra banda, l'Ajuntament ha exercit de manera molt activa la **cooperació directa** amb algunes ciutats, com ara Medellín, Maputo, diverses ciutats palestines, L'Havana o l'eix Tànger-Tetuan, entre d'altres. Més enllà de la històrica cooperació amb Sarajevo arran de la guerra de Bòsnia a principis dels anys noranta, existeix tot un catàleg de projectes i bones pràctiques entre Barcelona i aquestes ciutats. Aquestes experiències, fonamentades sobre el diàleg horitzontal i la reciprocitat dels equips polítics i tècnics, han esdevingut autèntics canals d'intercanvi de coneixements i expertesa tècnica per a l'enfortiment institucional, la definició de polítiques i la provisió de serveis públics. Tot a partir d'una agenda municipal i municipalista, en la qual la participació de les diverses regidories ha estat molt significativa. Sense dubte, aquest esdevé un dels principals actius de la cooperació de l'Ajuntament.

Si bé el principal agent de cooperació han estat les ONG, a banda del mateix consistori, Barcelona compta amb un ric i divers ventall d'actors que, encara que d'una manera desigual, tenen un paper actiu o bé aporten un gran potencial a la cooperació de Barcelona. Aquests són les universitats, els centres de recerca, els *think tanks*, les organitzacions sindicals i empresarials i els moviments socials. Aquest fet mostra el dinamisme d'una societat compromesa i activa. Els reptes de la política de cooperació consisteixen precisament, d'una banda, a promoure una implicació més gran en aquest àmbit i, de l'altra, contribuir a teixir espais de concertació entre aquests actors.

Més enllà d'aquest marc general, l'**esmentada diagnosi realitzada en la fase prèvia** a l'elaboració del PCJG ha permès identificar també alguns desafiaments als quals s'enfronta la cooperació per a la justícia global de Barcelona, i sobre els quals el present Pla vol incidir.

Breument es poden distingir **tres tipus de mancances**:

• En l'àmbit **estratègic**, se'n poden destacar les següents:

- Certa incoherència dins el conjunt de polítiques públiques de l'Ajuntament que impacten en l'objectiu de fomentar la justícia global.
- Dèbil vinculació de les entitats del sector en el model de cooperació municipalista impulsat per l'Ajuntament, en part fruit de l'orientació generalista dels instruments de relació articulats pel consistori (principalment, les convocatòries).
- Insuficient participació d'alguns actors clau en l'àmbit de la cooperació que podrien aportar un valor afegit ben determinat, especialment els centres de producció de coneixement, les organitzacions sindicals i els moviments socials.
- Ús poc estratègic de la participació de l'Ajuntament a diferents xarxes internacionals en l'àmbit de la cooperació (especialment CGLU; Metropolis i Medcities).
- Inexistència d'estratègies prou definides en dimensions crítiques de la cooperació, com ara la construcció de la pau i l'EpJG.

• En l'àmbit **institucional**, cal enfortir:

- Els espais de coordinació entre les regidories de l'Ajuntament en aquest àmbit.
- La coordinació amb les administracions públiques catalanes en relació amb la política de cooperació, en el marc de la iniciativa de les cooperacions catalanes.
- Els espais d'interlocució i participació del sector en el cicle de la política de cooperació de l'Ajuntament, reforçant els grups de treball del Consell Municipal de Cooperació Internacional per al Desenvolupament o impulsant taules temàtiques o geogràfiques per afavorir la concertació.
- Els instruments i mecanismes de resposta a crisis humanitàries i d'emergència per fer-los més eficients.

- Quant a **capacitats**, s'identifica:
  - Un afebliment de la capacitat d'acció del teixit d'ONG per la davallada dels pressupostos públics de cooperació.
  - Un desigual enxarxament internacional de les organitzacions de cooperació.
  - Una cultura del seguiment i l'avaluació de les accions de cooperació no prou desenvolupada.

Els trets que caracteritzen l'actual context interpel·len les bases del model entorn del qual s'ha anat articulant l'agenda de cooperació al desenvolupament en aquests anys. De manera sintètica, el model esmentat descansava sobre els elements següents:

- **Orientat al desenvolupament**, entès aquest com un procés acumulatiu i dinàmic de progrés socioeconòmic. Un progrés sovint vinculat al benestar material (i, per tant, al creixement econòmic mesurat en termes monetaris) i que remet a una lògica nord (desenvolupat) - sud (subdesenvolupat i empobrit). El desenvolupament i el subdesenvolupament s'entenen, doncs, com a estadis diferents d'un mateix procés de progrés. D'aquesta manera, la cooperació ha d'esdevenir una eina per afavorir que els territoris i els seus pobles prosperin en la senda del desenvolupament que han experimentat els països del nord.
- **Pes principal del desemborsament de l'ajuda**, com a factor clau per mesurar els esforços i compromisos dels països en l'àmbit de la cooperació al desenvolupament. Juntament amb l'element quantitatiu, posa l'èmfasi en la gestió eficaç dels recursos.
- **Articulat entorn d'una agenda estatocèntrica**, definida principalment des d'un espai intergovernamental com és el CAD i que assumeix que els estats són els que dissenyen i lideren les estratègies nacionals de desenvolupament. D'aquesta manera, tendeix a atorgar a la resta d'agents (ciutats i governs locals, societat civil, universitats, empreses, sindicats, etc.) un rol executiu i menysté el seu caràcter d'actors polítics, portadors d'agendes complementàries a les dels estats.

3.2 Una cooperació municipalista per a la justícia global i de banda ampla

Les dinàmiques de la globalització que s'esmentaven a l'apartat "Context global" reclamen una nova aproximació a la cooperació que respongui de manera més eficaç als desafiaments que aquestes plantegen i que, a la vegada, aprofiti els espais d'incidència que s'obren. Aquesta nova aproximació, que determina la visió de la política de cooperació de l'Ajuntament de Barcelona, proposa **tres transicions**.

De la cooperació al desenvolupament a la cooperació per a la justícia global

La justícia global planteja un marc d'anàlisi més ampli i complet que aquell que se centra en la dicotomia nord-sud i en la linealitat en el desenvolupament. Ressalta les creixents interconnexions a escala global i, per tant, les interferències que les accions produeixen sobre altres pobles i territoris. Accions que deriven d'un mode de producció, distribució, consum i intercanvi que sovint vulnera aquestes comunitats. Posa l'accent en els elements estructurals que generen injustícies i promou la transformació de les relacions de poder que potencien les desigualtats. Proposa a la vegada un cosmopolitisme dels drets humans, sota l'assumpció que totes i tots tenim responsabilitats i obligacions respecte de les injustícies que pateixen els "altres", independentment del lloc on es donin.

La cooperació per a la justícia global planteja quatre fites a aconseguir, que a la vegada es retroalimenten i entrellacen:

- **La justícia econòmica**, fonamentada sobre una economia ecològica, democràtica, feminista i més justa. Una economia pensada al servei de les persones, que prioritzi la satisfacció de les necessitats humanes per sobre del lucre i la responsabilitat social i ambiental. Una economia compromesa amb la comunitat i vinculada al territori, que contribueixi a millorar la societat. Una economia que valori i reconegui socialment i econòmicament el treball no remunerat que sovint fan les dones. En conseqüència, implica incidir sobre les relacions de producció, comerç i finances globals, que es troben a la base de les desigualtats i que minven la sobirania alimentària dels pobles.

- **La justícia ambiental**, que afavoreixi un accés just i equitatiu a béns o serveis ambientals i que promogui que tota persona, independentment del seu origen o situació socioeconòmica, tingui dret a una qualitat de vida ambiental (aigua i aire nets, gestió eficient de residus, etc.) i assumeixi les seves responsabilitats envers els impactes ambientals generats per la seva manera de viure.
- **La justícia de gènere**, que promogui l'equitat de gènere en la vida cultural, econòmica, social i política; que qüestioni el sistema heteropatriarcal i les relacions de poder, la divisió sexual del treball en què se sustenta; que doni resposta a les interseccionalitats de les opressions i que combati la feminització de la pobresa i de la precarietat; que promogui l'aplicació de l'ètica de la cura de manera equitativa, lligada a la perspectiva feminista; que promogui la participació política, econòmica i tecnològica de les dones i que garanteixi el seu accés als llocs de decisió i als recursos en igualtat de condicions i oportunitats, i que contribueixi a construir societats lliures de violències, en les quals es reconegui i defensi la diversitat sexual, cultural, religiosa i funcional. Es transversalitzarà a qualsevol actuació prevista en aquest Pla.
- **El dret de les persones al refugi, a desplaçar-se i a migrar**, aquest últim reconegut a la Declaració Universal de Drets Humans Emergents.¹ La defensa d'aquest dret es basa en tres premisses. La primera és que els moviments de persones són una realitat. La segona, enfront de la visió que tendeix a percebre les migracions com un problema, posa en valor la diversitat i promou l'enderrocament de murs (tangibles i intangibles). La tercera considera que el respecte i la garantia dels drets humans deriven de la dignitat que correspon a tota persona. En el cas de les persones migrants, desplaçades i refugiades, fugir del lloc d'origen per motius de persecució política, sexual o religiosa, o per evitar situacions de manca de condicions de vida mínimament exigibles, constitueix un dret fonamental de tota persona a dur una vida digna.

L'objectiu de la justícia global contribueix a ressituar la cooperació. Resulta fonamental entendre com la pobresa, la desigualtat i la injustícia es creen i es perpetuen per a amplis sectors de la població, i això requereix una comprensió clara dels processos globals.

Aquest objectiu i el mateix PD se situen en el marc normatiu de defensa dels drets humans i l'equitat de gènere, establert a diferents nivells administratius, des de l'àmbit internacional fins al local.

1. IDHC (2009), *Declaració Universal de Drets Humans Emergents*

En definitiva, les transformacions que promou la justícia global es basen en processos construïts des de la no-violència, els drets humans, la interculturalitat, la pluralitat i la participació, des d'una nova relació entre gèneres i el reconeixement dels límits del nostre planeta.

D'una cooperació subsidiària de les agendes de desenvolupament dels estats a una agenda municipalista en favor de la justícia global

La globalització està suposant la reterritorialització de fenòmens socioculturals, econòmics, polítics i ambientals d'escala global (migració, habitatge, energia, identitat, cultura, serveis, resiliència, turisme, etc.). L'emergència de la dimensió global-local promou la seva reorganització entorn de grans urbs, àrees metropolitanes o sistemes urbans de corredors. En aquest context, les ciutats esdevenen actors polítics clau de les relacions internacionals. Ciutats com Barcelona demostren una voluntat clara de participar activament en la governança dels processos que condueixen a la justícia global, i no només com a executors. Les ciutats són portadores d'agendes complementàries i aporten densitat democràtica, alhora que capacitat (i voluntat) d'articular-se amb la resta d'actors (estats, organismes multilaterals, moviments socials i societat civil, món empresarial, acadèmic, etc.). Però també ho són de noves narratives (feminització de la política, defensa dels béns comuns, desmercantilització, protecció de la funció social dels serveis essencials, etc.) i d'eines per gestionar aquests fenòmens de manera eficaç, tant en el terreny econòmic, social, ambiental i cultural com polític.

Barcelona reivindica i promou el caràcter municipalista de la cooperació que fomenti alhora el dret a la ciutat. Dret que s'aconsegueix a través de "l'exercici de la ciutadania i dels drets humans que assegurin el benestar col·lectiu, la gestió democràtica mitjançant la participació ciutadana i la funció social de la propietat i de la ciutat, predominant el bé comú sobre el dret individual"². Barcelona impulsa aquesta cooperació amb les ciutats amb les quals ha establert aliances bilaterals estables (L'Havana, Maputo, Medellín, Tànger-Tetuan, etc.) basades en l'horitzontalitat, el diàleg polític i la cooperació tècnica. Però també vol promoure un pes més important de les ciutats en la governança mundial, assumint un rol de lideratge en aquelles xarxes internacionals de governs locals, moltes de les quals tenen la seva seu a Barcelona: CGLU, Metropolis, Eurocities, Medcities, Ciutats Educadores i Centro Iberoamericano de Desarrollo Estratégico Urbano (CIDEU), especialment.

2. Carta Mundial del Dret a la Ciutat, proposada pels moviments socials al I Fòrum Social Mundial de Porto Alegre i renovada a la Cimera Mundial de Líders i Lideresses Locals i Regionals de Bogotà l'octubre de 2016.

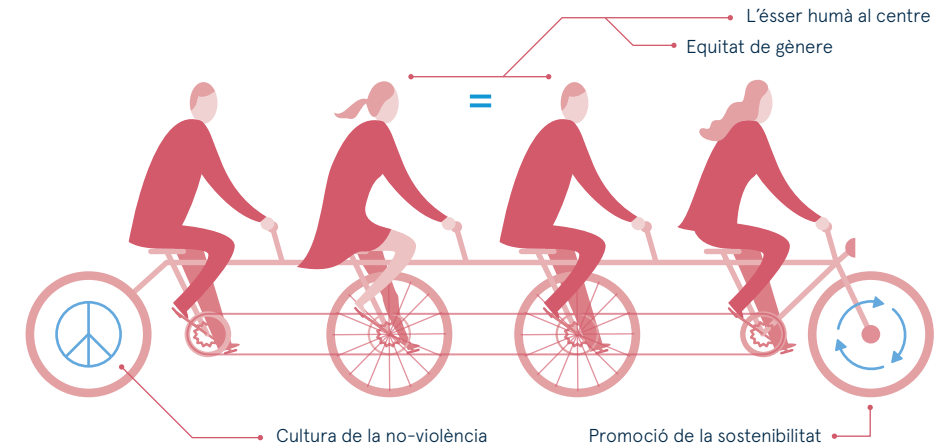
D'una política aïllada a la coherència del conjunt de polítiques públiques

Per tot l'anterior, es concep la cooperació com un veritable espai de solidaritat internacional entre persones i pobles, més enllà de la gestió d'uns recursos limitats dirigits a la lluita contra la pobresa i les desigualtats. La cooperació ha de servir per fomentar l'empatia entre els pobles i un diàleg polític sobre els desafiaments globals que vinculi agendes d'arreu i que promogui una ciutadania crítica i mobilitzada.

En conseqüència, cal obrir-la a noves agendes, alternatives als models de desenvolupament vigents, i a nous subjectes que promouen processos de justícia social. La cooperació de banda ampla s'ha de redefinir, doncs, entorn d'aquestes noves fites i aliances:

- **Cooperació centrada en la responsabilitat global de Barcelona** sobre el que s'esdevé a la resta del món i les futures generacions i no només en l'eficàcia de l'ajut.
- **Cooperació compromesa amb les agendes de canvi vers la justícia global que promouen altres actors:** economia social i solidària, ecologia, transició energètica, feminismes, sobirania alimentària, democràcia participativa, cultura de la pau i els drets humans.
- **Impuls d'una veritable coherència de polítiques en l'acció exterior de l'Ajuntament**, aprofitant la intersecció entre aquestes agendes.
- **Promoció d'espais de diàleg polític articulats amb els actors** que permetin la construcció de fites comunes i compartides i **posar les bases d'una autèntica cooperació de ciutat**. L'assumpció de l'aliança política com a principi de relació entre els agents, partint d'una divisió de tasques en funció de la seva posició, permet superar la lògica donant-receptor o part-contrapart en favor de dinàmiques horitzontals.
- **Centralitat de l'Educació per a la Justícia Global (EpJG)**, com a eix fonamental d'una cooperació transformadora que ressalti els àmbits de l'educació, la incidència, la recerca i la comunicació. Cal entendre l'EpJG com un "procés de coneixement i d'anàlisi crítica de la realitat que vincula l'acció local i la seva dimensió global. La seva finalitat és promoure una consciència crítica envers les causes que generen desigualtat i conflictes [...]. També contribueix al canvi d'actituds i pràctiques que han de fer possible una ciutadania responsable, respectuosa i compromesa amb la transformació social"³.

3. L. RUBIO i L. LUCCHETTI (2016), APS pau, drets humans i solidaritat: noves propostes d'educació per a la justícia global.

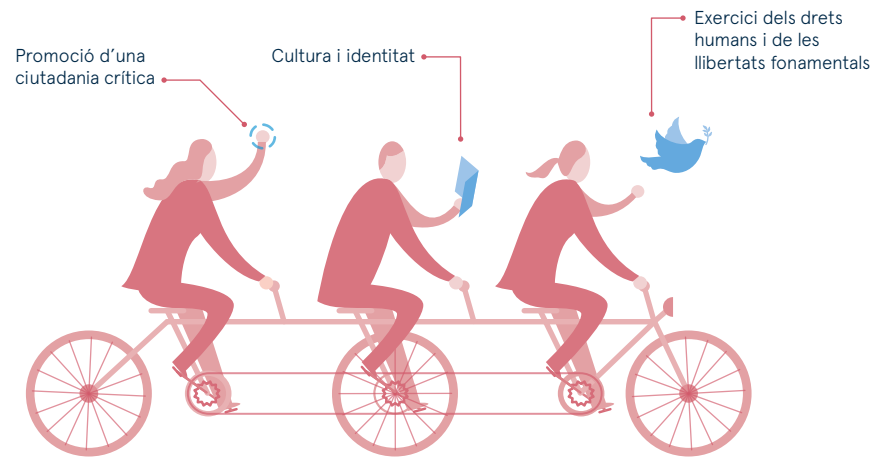
A partir de la missió i visió de la política de cooperació per a la justícia global de l'Ajuntament, abans esmentades, es poden establir els següents valors i principis ordenadors que orienten aquesta política; molts d'ells inspirats en els plans directors anteriors del consistori i en la Llei catalana de cooperació.

Els **valors de la cooperació** de l'Ajuntament de Barcelona són els següents:

- **L'ésser humà al centre:** el reconeixement de l'ésser humà en les dimensions individual, col·lectiva i mediambiental com a protagonista i destinatari últim de la política de cooperació per a la justícia global.
- **Equitat de gènere:** la defensa de l'equitat entre gèneres i la superació de les relacions de poder desiguals d'homes sobre les dones, de submissió i violència de tot tipus envers les dones.
- **Promoció de la sostenibilitat:** en els seus vessants econòmic, social, polític, cultural i ambiental, en relació amb les diferents cosmovisions i cultures de les comunitats en xarxa.
- **Cultura de la no-violència:** el foment de la pau, la justícia, la igualtat i l'equitat en les relacions entre persones, pobles, cultures, nacions i estats. També la prevenció i la solució pacífica dels conflictes i les tensions socials, l'enfortiment i l'arrelament de la pau i la convivència des d'una perspectiva intercultural.

4

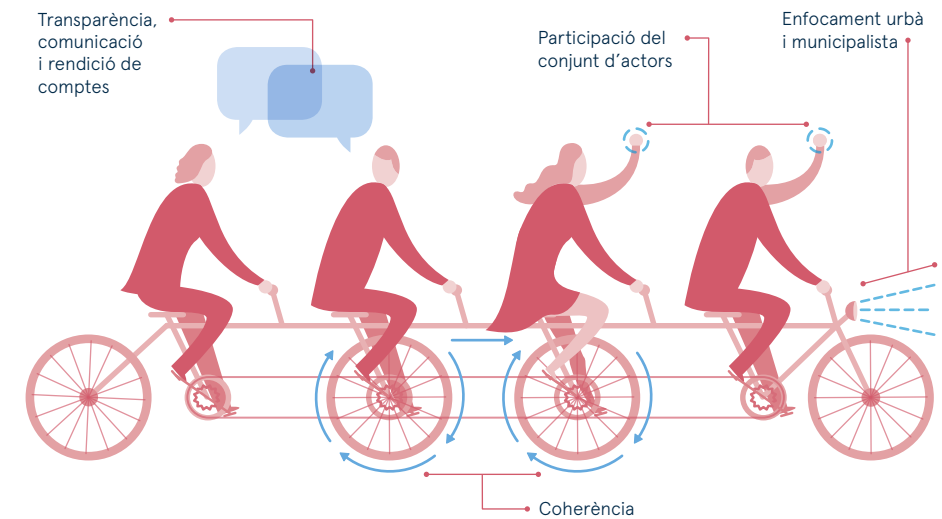
Valors i principis de la cooperació

- La **garantia de l'exercici dels drets humans i de les llibertats fonamentals**, universals, indivisibles i interdependents, i considerar la democràcia i la dignitat de la persona com a fonaments de tot l'esforç en pro de la justícia global, des de l'enfocament basat en drets humans i en el principi d'igualtat i no-discriminació.
- **Cultura i identitat**: el reconeixement del dret dels pobles al reconeixement, a la defensa i a la promoció de la cultura, la llengua i la identitat pròpies, i també dels valors de la convivència intercultural.
- La **promoció d'una ciutadania crítica**, compromesa i mobilitzada mitjançant l'EpJG a través de la sensibilització, la formació, la recerca, la comunicació i la incidència política.

D'altra banda, els **principis ordenadors de la cooperació** de l'Ajuntament de Barcelona són els següents:

- La **coherència** en el conjunt de l'actuació municipal pel que fa a la seva acció exterior, sigui amb polítiques proactives o amb polítiques domèstiques que tenen conseqüències extraterritorials. En conseqüència, cal avançar en la creació d'espais de coordinació al si de l'Ajuntament, alhora que fomentar la informació i l'apropiació dels eixos definidors d'aquesta política entre les diferents regidories.
- La **participació del conjunt d'actors** (d'aquí i d'allà) en els espais de definició i desplegament de la política de cooperació per a la justícia global. La participació, construïda sobre el reconeixement de la diversitat i la complementaritat entre els actors, s'ha d'articular entorn d'aliances i compromisos internacionals que promoguin agendes comunes i compartides, eficaces i de llarg recorregut.

El divers i ric mapa d'actors el componen principalment les ONG per la justícia global; els moviments socials; les entitats de l'economia social i solidària, educatives, juvenils, ecologistes i feministes; les organitzacions sindicals i empresarials; les universitats i centres de recerca, i les mateixes administracions públiques. També l'apropiació de les ciutats i comunitats receptores de la cooperació de Barcelona que han de liderar efectivament les seves polítiques i estratègies de justícia global.

- La **transparència, la comunicació i la rendició de comptes** com aspectes clau per assolir resultats en termes de justícia global. Aquest principi s'ha de desplegar en totes les fases del cicle de la política: en l'elaboració de la seva definició i planificació; en la presa de decisions sobre l'atorgament de subvencions (convocatòries i actuacions directes), i en l'impuls al seguiment i avaluació de les accions. D'altra banda, ha de desenvolupar estratègies comunicatives innovadores que permetin un retiment de comptes més eficaç que arribi a les ciutats amb les quals es treballa i a la ciutadania, en general.
- **Enfocament urbà i municipalista**, complementari a la cooperació estatal, i articulat entorn als eixos de l'horitzontalitat, el diàleg polític i la cooperació tècnica. Promoció de ciutats compactes, connectades, integrades i inclusives, en consonància amb la Nova Agenda Urbana⁴.

4. La Nova Agenda Urbana va ser aprovada a la Conferència de l'ONU Habitat III, celebrada a Quito l'octubre de 2016, <<http://habitat3.org/the-new-urban-agenda>>.

5

Objectius de la cooperació

En aplicació de la visió, valors i principis rectors de la política de cooperació per a la justícia global de l'Ajuntament de Barcelona, el present PCJG planteja un desplegament estratègic de l'acció que trenca amb la dicotomia entre línies estratègiques, prioritats sectorials i prioritats transversals presents en altres exercicis de planificació.

En conseqüència, defineix uns objectius estratègics referits al conjunt de l'acció que no es classifiquen segons la divisió clàssica entre cooperació (actuacions al sud), educació (accions al nord) i acció humanitària i d'emergència. La missió de la política de cooperació de promoure la justícia global requereix un plantejament integral que enriqueixi l'esquema anterior, construït sobre una aproximació lineal i sectorial del desenvolupament i sobre la lògica geogràfica nord-sud. D'altra banda, s'elimina l'antic epígraf de prioritats transversals, ja que es considera que qualsevol actuació impulsada per l'Ajuntament en aquest àmbit ha d'estar necessàriament impregnada per tots i cadascun dels valors i principis ordenadors que determinen la política de cooperació per a la justícia global.

Per altra banda, els objectius es corresponen amb la transició des de l'anterior model i el canvi d'enfocament que introdueix l'actual PCJG. Així, els primers set objectius incideixen en el treball orientat cap a la justícia global, mentre que els objectius vuit i nou reforcen la visió municipalista i urbana de la cooperació de la ciutat de Barcelona. El suport a la cultura de la pau i la no-violència, la defensa dels drets humans i la protecció de les persones en situacions d'emergència corresponen a objectius i pràctiques ja incloses als anteriors plans directors, que es mantindran en aquest per la seva evident relació amb la consecució de la justícia global.

Finalment, l'objectiu número deu vol reflectir la voluntat d'avançar cap a l'articulació del conjunt de polítiques públiques envers la justícia global. Aquesta articulació cerca la coherència en l'acció al si del mateix Ajuntament, però també pretén fomentar-la en la relació que manté amb la resta d'administracions públiques i agents de la ciutat, així com també promoure la responsabilitat de la ciutadania vers la justícia global.

En el quadre següent es recullen aquests objectius.

Objectius de la cooperació

• 1. Promoure la justícia econòmica

- 1.1. Promoure el teixit productiu i les pràctiques socialment responsables entre els agents econòmics i socials de les ciutats.
- 1.2. Estimular l'economia cooperativa, la compra pública responsable, la banca ètica, el consum responsable i les iniciatives de comerç just.
- 1.3. Promoure l'economia de les cures, l'economia feminista i l'apoderament econòmic de les dones.
- 1.4. Millorar les capacitats de les administracions locals i de la societat civil per defensar i promoure l'ocupació digna i l'aplicació efectiva dels drets laborals.
- 1.5. Reforçar les capacitats de les institucions i de la ciutadania per denunciar els abusos de les empreses transnacionals o de determinats grups d'interès, la corrupció, l'evasió i l'elusió d'impostos o l'endeutament públic il·legítim.
- 1.6. Promoure l'educació en economia amb visió de justícia global.

• 2. Fomentar la justícia ambiental

- 2.1. Augmentar les capacitats de les administracions locals per reduir els impactes del metabolisme urbà i incrementar la qualitat ambiental.
- 2.2. Millorar les capacitats municipals per augmentar la resiliència de les ciutats al canvi climàtic.
- 2.3. Promoure les polítiques i les accions ciutadanes adreçades a la reducció de la petjada de carboni (via la reducció d'emissions de gasos d'efecte d'hivernacle, l'eficiència energètica i l'adopció de fonts d'energies renovables).
- 2.4. Promoure la sobirania alimentària dels pobles, que inclogui el dret a l'alimentació, l'accés a la terra, als recursos naturals i als béns comuns, i la producció i distribució alimentàries sobre la base de la sostenibilitat mediambiental, social i econòmica.
- 2.5. Fomentar l'educació per a la sostenibilitat
- 2.6. Reforçar les capacitats institucionals i de la societat civil per denunciar els impactes negatius dels models extractivistes i promoure models de producció, consum i intercanvi alternatius.

• 3. Promoure la justícia de gènere

- 3.1. Enfortir les capacitats de les administracions locals per incorporar la transversalització de l'equitat de gènere a les seves polítiques municipals.
- 3.2. Ampliar les capacitats de les entitats i organitzacions que treballen per la justícia de gènere i per la defensa de la diversitat sexual i de gènere, amb especial menció dels col·lectius vulnerables, com l'LGTBIQ+.
- 3.3. Promoure la participació de les entitats feministes com a coproductores de polítiques públiques de la ciutat.
- 3.4. Augmentar i promoure la presència, participació i visibilitat de les dones als espais públics i privats de presa de decisions en els àmbits polític, econòmic i social.
- 3.5. Promoure una ocupació lliure de desigualtats de gènere, promovent la corresponsabilitat i enfortint l'emprenedoria i les oportunitats laborals de les dones.
- 3.6. Impulsar els drets sexuals i els drets reproductius, així com també els de la cura.
- 3.7. Promoure la participació activa de les dones en la resolució de conflictes i situacions de violència.
- 3.8. Promoure un model coeducatiu a les escoles.

• 4. Promoure el dret a migrar, a desplaçar-se i al refugi

- 4.1. Enfortir les capacitats de les organitzacions que treballen sobre el terreny per garantir la mobilitat segura de les persones en contextos de conflictes bèl·lics, crisis ambientals i econòmiques, o persecucions per motius polítics, religiosos o sexuals.
- 4.2. Promoure la cooperació i l'intercanvi de bones pràctiques en l'àmbit internacional amb ciutats refugi.
- 4.3. Millorar el coneixement i la informació entre la ciutadania sobre la situació i el dret de les persones migrants, desplaçades i refugiades per ajudar a canviar percepcions i actituds.
- 4.4. Impulsar la protecció i garantia dels drets dels infants.

• 5. Promoure la garantia de l'exercici dels drets humans i els drets dels pobles

---

- 5.1. Contribuir a protegir les persones i col·lectius amenaçats per la seva activitat de defensa dels drets humans.
- 5.2. Contribuir a l'enfortiment dels pobles a través de l'educació intercultural i plurilingüe, així com de la recuperació i divulgació de la seva cultura.
- 5.3. Impulsar el reconeixement, el respecte, la protecció i la garantia dels drets humans des de les ciutats i la utilització de l'enfocament basat en drets humans.
- 5.4. Reforçar les capacitats de la societat civil organitzada en els processos de consolidació dels drets humans.
- 5.5. Promoure l'educació en drets humans.

• 6. Protegir els drets humans de les persones en situacions d'emergència

---

- 6.1. Contribuir a la reconstrucció, rehabilitació i regeneració de zones urbanes afectades per catàstrofes d'origen natural, socionatural o humà.
- 6.2. Contribuir a incrementar la resiliència de les poblacions que han patit o que poden patir catàstrofes.

• 7. Fomentar la cultura de la pau i la no-violència

- 7.1. Promoure l'educació per la pau.
- 7.2. Contribuir a revertir els factors que generen i reproduïxen la violència estructural i cultural en les ciutats, i prevenir l'extremisme violent.
- 7.3. Enfortir les capacitats de les administracions municipals i les entitats de la societat civil adreçades a l'erradicació de les violències urbanes i, en especial, la violència de gènere.
- 7.4. Augmentar les capacitats institucionals de les ciutats i de la societat civil per a la resolució no violenta de conflictes, la mediació, la reconciliació i la reparació de les víctimes.
- 7.5. Contribuir a garantir la protecció dels grups més vulnerables contra les violències urbanes i donar suport a les víctimes.
- 7.6. Promoure municipis desmilitaritzats i desarmats.

• 8. Promoure la governança democràtica de les ciutats

- 8.1. Contribuir als processos d'enfortiment institucional i al disseny i la gestió de les polítiques públiques municipals.
- 8.2. Contribuir als processos de descentralització política, administrativa i fiscal, i a la governança multinivell.
- 8.3. Impulsar la gestió democràtica de les ciutats, fonamentada en la participació ciutadana en els processos de planificació de polítiques urbanes.
- 8.4. Promoure un paper més actiu i influent de les ciutats i les metròpolis en el sistema global de presa de decisions, mitjançant una participació forta i activa en les xarxes internacionals de ciutats.

• 9. Promoure el dret a la ciutat

- 9.1. Impulsar ciutats sostenibles, equitatives i inclusives, que integrin els principis de l'economia social i solidària, l'ecologia i el feminisme.
- 9.2. Promoure el dret a l'accés i subministrament de serveis públics bàsics com l'aigua i el sanejament, la gestió de residus, el transport públic i la mobilitat urbana, l'educació, la salut i l'habitatge.
- 9.3. Promoure espais urbans que garanteixin la seguretat pública i la convivència pacífica, solidària i intercultural.
- 9.4. Impulsar el lliure accés i circulació del coneixement, la cultura i les noves tecnologies.

• 10. Millorar la coherència de polítiques envers la justícia global

---

- 10.1. Promoure la coherència de polítiques al si de l'Ajuntament en totes les seves dimensions (vertical, horitzontal, temporal i global), reforçar l'aparell institucional i ampliar les capacitats d'anàlisi i seguiment de les polítiques.
- 10.2. Promoure la coherència de l'acció en favor de la justícia global de les diferents organitzacions i institucions de la ciutat en les quals l'Ajuntament participa o amb les quals col·labora.
- 10.3. Promoure el principi de coherència de polítiques en els espais de coordinació i col·laboració conjunts amb la resta d'administracions públiques.
- 10.4. Promoure la responsabilitat global de la ciutat de Barcelona en favor de la justícia global mitjançant el suport a actuacions d'EpJG impulsades per la ciutadania barcelonina.

6

Les modalitats d'acció

En aplicació d'allò establert en anteriors exercicis de planificació, l'Ajuntament de Barcelona compta amb tres modalitats d'acció per desplegar la seva política de cooperació per a la justícia global.

Cooperació d'iniciativa directa

La cooperació d'iniciativa directa comprèn aquelles accions que l'Ajuntament proposa a iniciativa pròpia o bé mútuament amb les ciutats amb les quals coopera i a les quals ofereix el seu acompanyament tècnic.

L'execució de les actuacions que se'n deriven es pot fer de manera directa o bé en concertació amb altres actors, siguin o no de Barcelona. Conseqüentment, aquests actors participen en alguna de les fases del cicle del programa o projecte: identificació, formulació, planificacions estratègica i operativa, execució, seguiment i avaluació de resultats i d'impacte.

Aquesta és la modalitat que millor permet articular la cooperació de ciutat a ciutat i focalitzar-la en les línies proposades als territoris prioritaris identificats en aquest Pla.

D'altra banda, esdevé una modalitat que fa servir tot el conjunt d'instruments i que permet tant l'enfortiment de capacitats tècniques i institucionals a ciutats en xarxa com el desenvolupament de programes d'EpJG a la ciutat.

Aquesta modalitat concentrarà entre un 25% i un 35% dels recursos de l'Ajuntament destinats a la cooperació.

Visita a Mercabarna per part d'una delegació de l'Ajuntament de Maputo (Moçambic), juny 2017

Espai Cultural Barcelona-L'Havana a Ciutat de l'Havana (Cuba)

Cooperació d'iniciativa d'altres actors

La cooperació d'iniciativa d'altres actors correspon al conjunt d'actuacions que provenen d'altres agents de la cooperació de Barcelona, o de qualsevol altra part del món, que no pertanyin a l'Ajuntament ni a la xarxa de ciutats amb què treballa i que es canalitzin per mitjà seu.

A través d'aquesta modalitat, l'Ajuntament pot afegir-se a iniciatives impulsades per actors que compten amb el suport d'altres administracions i que coincideixen amb els objectius estratègics del PCJG, i així eixamplar l'impacte de la política de cooperació de la ciutat.

Aquesta modalitat concentrarà entre un 60% i un 70% dels recursos de l'Ajuntament destinats a la cooperació.

Projecte d'aprenentatge servei de SETEM Catalunya al INS Montjuïc (Barcelona)

Reunió de la xarxa Solidacities a Brussel·les, octubre 2016

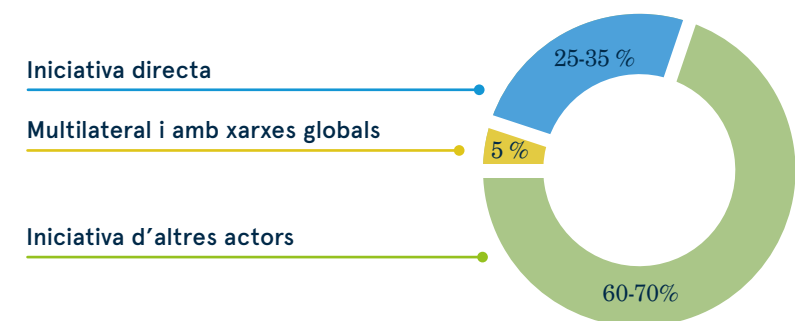
Cooperació multilateral i amb xarxes globals

La cooperació multilateral es refereix al suport de l'Ajuntament a les actuacions de diversos organismes multilaterals que treballen en la promoció de la justícia global i la construcció d'un ordre internacional més just i solidari.

Superant la visió d'anteriors exercicis de planificació, el sentit de multilateralitat no es refereix simplement al suport a les institucions del sistema de Nacions Unides o d'altres de caire supranacional. Es reconeix la seva capacitat per operar de manera eficaç en contextos determinats. En tot cas, en aquest Pla l'Ajuntament aposta per un multilateralisme més centrat en el treball en xarxes municipalistes i metropolitanas que contribueixin a enfortir el rol de les ciutats com a actors polítics en la cooperació per a la justícia global.

Aquesta modalitat concentrarà un màxim del 5% dels recursos de l'Ajuntament destinats a la cooperació.

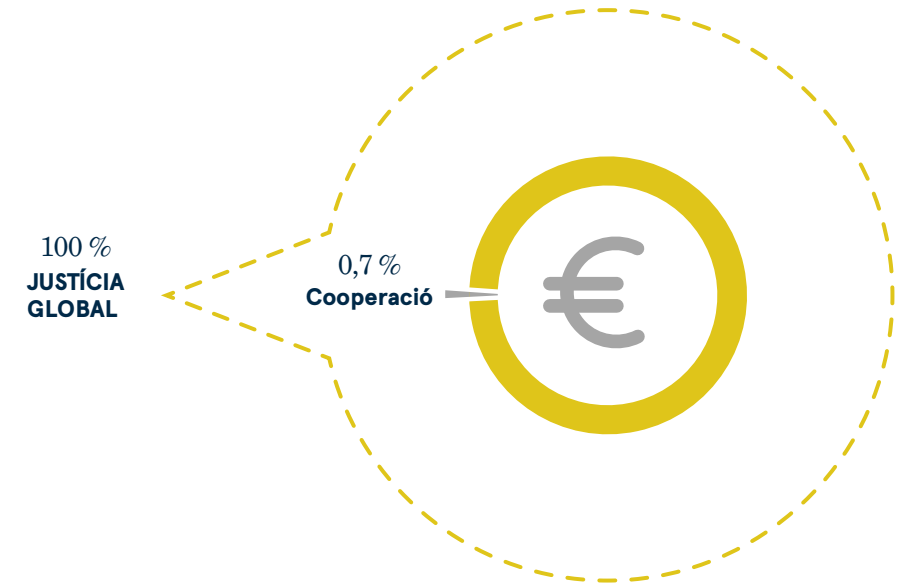
Distribució dels recursos per modalitat d'acció:

7

Els recursos de la política de cooperació per a la justícia global de Barcelona

L'Ajuntament de Barcelona mantindrà el compromís, assolit des del 2015, de dedicar el **0,7% dels recursos propis**⁵ a les actuacions de cooperació per a la justícia global durant el període 2018-2021. Els ingressos propis sobre els quals es calcula el 0,7%, d'acord amb el document referenciat, són la suma dels imports liquidats dos anys abans dels impostos directes, impostos indirectes, taxes i altres ingressos, ingressos patrimonials i descomptant l'import dels reintegraments.

D'altra banda, cal maldar per potenciar la participació de totes les regidories en actuacions de cooperació tècnica amb ciutats en xarxa o en projectes de banda ampla i aprofitar les capacitats humanes i tècniques instal·lades.

L'assignació pressupostària per objectius estratègics, modalitats o prioritats geogràfiques s'establirà en cada exercici anual de planificació.

Se seguirà amb el procés de modernització administrativa per tal de fer més àgil la convocatòria de subvencions i ajuts d'emergència.

5. Fons Català de Cooperació al Desenvolupament: Criteris d'aplicació del 0,7% dels ingressos propis municipals a la cooperació al desenvolupament. Justificació tècnica.

8

Prioritats geogràfiques: una aproximació urbana i regional

A partir de l'enfocament urbà i municipalista de la cooperació per a la justícia global que abans s'apuntava, aquest Pla planteja una **aproximació regional** a l'hora d'establir les prioritats geogràfiques d'intervenció. Així, es pretén actuar de manera més eficaç davant de problemàtiques i processos que transversalitzen una regió i que impacten sobre els espais urbans. En aquest sentit, en el període de desplegament d'aquest Pla, s'elaboraran de manera gradual documents estratègics per definir amb més precisió els marcs d'actuació en les regions prioritàries que s'esmenten a continuació.

Al mateix temps, la cooperació de la ciutat de Barcelona s'ha concentrat en algunes ciutats prioritàries de diferents regions, amb la finalitat de poder disposar d'una millor comprensió del context i de relacions de confiança interinstitucional que van més enllà dels governs de torn.

En concret, s'identifiquen les prioritats geogràfiques següents:

- **La Mediterrània i l'Orient Mitjà**, per enfortir els corrents democràtics que van aflorar arran de la Primavera Àrab. Contribució a polítiques públiques de pau i convivència pacífica per desactivar els extremismes violents i impulsar la construcció de relats alternatius que desactivin el discurs de l'odi. Suport a governs locals democràtics per construir ciutats inclusives que cerquin el desenvolupament urbà equitatiu i sostenible, alhora que afavoreixin la participació ciutadana i la governança democràtica. També es donarà suport a les entitats i moviments socials que plantegen fórmules de resistència no violenta en situacions de conflicte i ocupació militar.

Es posarà una atenció especial a la crisi humanitària que es deriva del conflicte bèl·lic a Síria, tant a les seves ciutats com a les de la resta de països que acullen persones refugiades, inclosos països europeus.

Ciutats prioritàries: Amman, Saïda, Tetuan, Tunis i poblacions de Cisjordània i de la Franja de Gaza, i ciutats que puguin convertir-se en un moment donat en punt d'acumulació de la crisi humanitària.

- **L'Àfrica subsahariana**, per atendre processos d'urbanització accelerats i de baixa qualitat que intensifiquen els impactes negatius entre la població més desfavorida. Conseqüentment, es donarà suport a polítiques de planificació urbanística i provisió de serveis públics bàsics encaminades a construir ciutats sostenibles i inclusives. Es fomentaran iniciatives que estimulin l'ocupació digna i el desenvolupament d'economies productives locals.

Ciutats prioritàries: Maputo i Dakar.

D'altra banda, també es posarà èmfasi a lluitar contra les causes que generen el desplaçament forçat de la població de les seves llars, com ara el canvi climàtic, les persecucions i violacions de drets humans o els impactes de les indústries extractives i l'agroindústria. Finalment, es maldrà per seguir denunciant els conflictes oblidats que assolen la regió.

- **Mèxic, Centreamèrica i el Carib**, per contribuir al desenvolupament sostenible i inclusiu de les seves grans urbs i la implementació del dret a la ciutat. Igualment, la col·laboració amb les ciutats de Mèxic i de Centreamèrica es focalitzarà a combatre les causes estructurals que provoquen la violència a l'entorn urbà i periurbà, especialment contra les dones, amb el rerefons de la inestabilitat socioeconòmica, l'èxode cap als Estats Units i la violació contínua de drets humans a la regió. En especial, es donarà suport a accions de defensa d'activistes de drets humans.

Ciutat prioritària: L'Havana.

- **L'Amèrica del Sud**, es donarà suport al desplegament d'agendes ambientals, d'equitat i inclusió social, defensa dels drets humans i pau de caràcter urbà que consolidin els avanços assolits durant els darrers anys en matèria de justícia global. En aquesta línia, es continuarà treballant de manera preferencial a les principals ciutats de **Colòmbia**. Així, es vol contribuir a fer de les seves ciutats actors polítics de primer ordre en el procés de pau mitjançant accions com ara facilitar la inserció de població desmobilitzada, el suport als espais de diàleg polític i social, el desenvolupament d'alternatives econòmiques sostenibles i justes, o la protecció de sindicalistes i d'activistes dels drets humans, entre d'altres.

Ciutats prioritàries: les ciutats colombianes implicades en el procés de pau.

Els plans anuals de cooperació per a la justícia global podran preveure altres ciutats com a destinació de la cooperació de Barcelona; aquestes ciutats han de comptar amb l'acord del Ple del Consell Municipal de Cooperació Internacional per al Desenvolupament.

Finalment, el Pla considera com a àmbits d'intervenció prioritàris els següents:

- **Els pobles sense estat (com el palestí, sahrauí, kurd, pobles indígenes) i les diàspores (com la siriana, palestina, eritrea, centreamericana)** en situació de vulneració dels seus drets i de persecució per motius polítics.

- **El nord global**, per impulsar o donar suport a iniciatives d'EpJG. Mitjançant aquestes actuacions es pretén promoure una consciència crítica envers les causes que generen desigualtats i conflictes.

De la mateixa manera, vol contribuir al canvi d'actituds i pràctiques que han de fer possible una ciutadania responsable, respectuosa i compromesa amb la transformació social.

D'altra banda, també es donarà suport a les capacitats dels actors per teixir confluències en el marc de la cooperació de banda ampla.

9

Aliances per a una cooperació municipalista

Els tres eixos que orienten la missió i visió de la política de cooperació de l'Ajuntament de Barcelona en aquest Pla (per a la justícia global, municipalista i urbana, i de banda ampla) reclamen una renovació de les aliances per a l'acció. Efectivament, aquests trets definidors promouen una relació entre els actors basada en el partenariat, la complementaritat i la confluència amb altres agendes que incideixen en la justícia global.

La renovació i l'enfortiment d'aquestes aliances contribuiran a assolir els objectius de l'acció del consistori en aquest àmbit de manera més eficaç i coherent.

En concret, es reforçaran les aliances següents:

- **Ciutats en xarxa.** Les ciutats esdevenen els nodes principals de la xarxa solidària que Barcelona vol potenciar. En conseqüència, l'Ajuntament seguirà potenciant el vincle i les relacions de cooperació directa amb les ciutats que s'inclouen en les prioritats geogràfiques d'aquest PCJG. Aquestes s'articularen entorn de la cooperació tècnica, l'intercanvi d'experiències i bones pràctiques i el diàleg polític.

D'altra banda, i en consonància amb el PAE, es reforçaran les aliances amb altres ciutats amb les quals es comparteix valors i visió política, com ara París, Berlín, Madrid, Viena, Londres, Atenes, Nova York, Los Angeles, San Francisco, Montreal, Seül o Kyoto. Amb aquestes ciutats es vol treballar per construir agendes compartides sobre temàtiques que promouen el dret a la ciutat: planificació i gestió social i democràtica de la ciutat, funció social de la ciutat i de la propietat urbana, participació política, ciutats inclusives i equitatives, mobilitat urbana, dret a l'habitatge i a un medi ambient sa i sostenible, entre d'altres.

A banda de les relacions bilaterals, Barcelona participarà de manera molt activa en xarxes internacionals de ciutats per promoure un rol més actiu i influent en el sistema global de presa de decisions. Així, es reforçarà la participació en xarxes generalistes que operen a escala global com CGLU (de la qual, l'alcaldeessa és l'actual copresidenta) o Metropolis; xarxes generalistes que ho fan a escala regional com Eurocities, Medcities, el CIDEU o la Unión de Ciudades Capitales Iberoamericanas (UCCI), i en un ampli ventall de xarxes sectorials, ja siguin globals o regionals, com ICLEI, C40, en el terreny de la sostenibilitat i la resiliència, Ciutats Educadores, en el de l'educació i el dret a la ciutat, o Solidarity Cities, en el de l'acollida als refugiats i la solidaritat.

- **ONG i moviments socials.** Les ONG per a la justícia global han estat tradicionalment les principals executores de les polítiques municipals de cooperació. La seva presència al terreny, el seu coneixement, capacitat d'incidència i sensibilització, relacions i experiència els fan actors clau en el seu desplegament. El compromís de l'Ajuntament per continuar donant suport al seu treball com a actor principal és ferm, alhora que es reforçarà el diàleg per contribuir a la construcció d'una política de cooperació de ciutat per cercar els mecanismes més àgils d'interrelació administrativa.

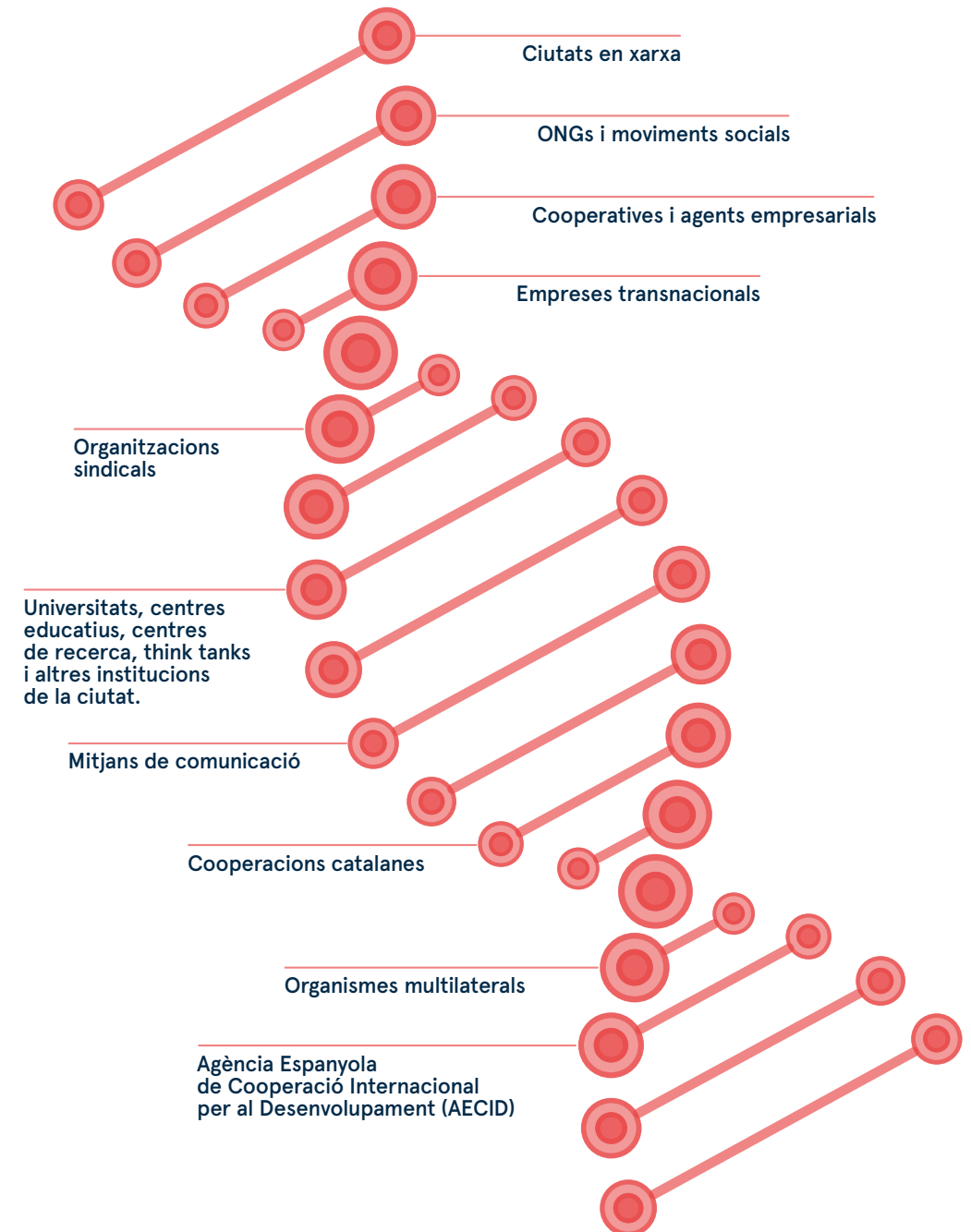
D'altra banda, el Pla reconeix els moviments socials com a subjectes estratègics de transformació social, necessaris per transitar cap a agendes més àmplies i interseccionals que promoguin la justícia global. Aquests contribueixen a aquest objectiu a partir de les seves especificitats, que deriven de cultures organitzatives, diagnòstics de la realitat i estratègies d'acció alternatives i pròpies.

- **Cooperatives i agents empresarials, especialment els vinculats a l'economia social i solidària i les petites empreses.** En el centre de les confluències que la cooperació de banda ampla per a la justícia global de l'Ajuntament vol impulsar es troba l'economia cooperativa, social i solidària i les petites i mitjanes empreses. En conseqüència, s'articularen espais per integrar l'ampli ventall d'iniciatives existents a la ciutat en la definició, la planificació i, si escau, l'execució d'actuacions de cooperació en aquest àmbit.

Com s'ha comentat anteriorment, aquest Pla prioritza el suport a aquestes iniciatives en tant que fan possible la gestió democràtica i participativa en l'economia i l'empresa. Perquè en major proporció són iniciatives pensades al servei de les persones i estan compromeses amb la comunitat. Perquè creen ocupació digna, presten serveis, estan vinculades al territori, distribueixen millor la riquesa i col·laboren amb els moviments socials transformadors.

- **Empreses transnacionals i grans operadors.** D'altra banda, també es promouran espais de diàleg i treball conjunt amb els grans agents empresarials (amb fórmules societàries diverses, inclosos fons d'inversions) per fomentar l'adopció d'un enfocament basat en els drets humans, les justícies econòmica i ambiental i en l'equitat de gènere en la seva actuació ordinària, tant a la ciutat com a l'exterior.

- **Organitzacions sindicals i de defensa de les persones treballadores.** Es treballarà per promoure una major incorporació de les organitzacions sindicals en el desplegament de la política de cooperació de l'Ajuntament. Aquest fet ha de permetre dotar de més centralitat qüestions com la protecció dels drets laborals, la defensa del treball digne o l'emancipació econòmica de les dones. També es pretén posar en valor la seva capacitat d'interlocució amb els agents empresarials i el seu enxarxament internacional, aspecte que li permet articular lluites globals.

- **Universitats, centres educatius, centres de recerca, think tanks i altres institucions de la ciutat.** La capacitat de generació i d'aplicació de coneixement des de l'acadèmia i altres espais de recerca ha de contribuir a enriquir la política de cooperació per a la justícia global del consistori. En conseqüència, es maldarà per construir relacions més estratègiques i productives. Es posa en valor la capacitat d'aquests actors per analitzar de manera crítica les agendes de desenvolupament; construir narratives sobre la justícia global i la cooperació més àmplies i complexes; contribuir a sensibilitzar i a formar una ciutadania compromesa, lliure, responsable i crítica; proveir recerca i coneixement sobre temàtiques prioritàries recollides en aquest Pla, i subministrar metodologies, eines i indicadors de qualitat, avaluació i coherència de polítiques, així com de sistematització de bones practiques. A més, esdevenen un agent únic i independent per generar aliances amb la ciutadania i amb els diferents agents (administracions, societat civil organitzada, empreses, etc.).

- **Mitjans de comunicació.** Per la seva capacitat d'influència a través de l'educació informal, els mitjans de comunicació esdevenen un actor molt rellevant per promoure una ciutadania compromesa i mobilitzada davant de les injustícies globals. Al mateix temps, són també titulars de responsabilitats, en tant que transmeten valors, estereotips i prejudicis que contribueixen a construir imaginari col·lectius sobre determinats fenòmens i sobre ecosistemes polítics, socials i culturals diferents al propi.

En conseqüència, l'Ajuntament treballarà per enfortir les capacitats d'aquests actors per contribuir a posar la comunicació al servei de la justícia global. En especial, promourà Betevé com una televisió de referència en l'educació informal. Aquesta acció s'emmarca en una estratègia per potenciar les eines comunicatives del consistori en aquest àmbit, que inclourà també l'ús de la via pública, conscient de la capacitat transformadora i d'incidència d'aquest instrument.

- **Cooperacions catalanes.** La cooperació a Catalunya viu un moment de certa recuperació i de convergència en la visió de les diferents administracions que impulsen aquesta política pública. Conscients d'aquesta oportunitat, es promourà la coordinació i la complementarietat amb el conjunt d'actors institucionals del territori, es reforçarà el caràcter urbà i metropolità de la seva política i es promourà la coherència de polítiques en favor de la justícia global. També es facilitarà la millor coordinació de les convocatòries de subvencions. En concret, es reforçaran els espais de coordinació i treball conjunt amb els actors següents:

- **Fons Català de Cooperació al Desenvolupament (FCCD).** Es considera un actor molt rellevant per emfatitzar la visió municipalista de la cooperació des de Catalunya i, alhora, per crear xarxa i ampliar les capacitats de la cooperació tècnica directa. Es mantindrà el suport econòmic i es participarà de manera regular en els seus espais de decisió.

- **Diputació de Barcelona (DIBA).** Amb una lògica de complementarietat, es considera que la DIBA pot aportar la seva visió supramunicipal. Pot contribuir a articular els municipis de la província de Barcelona i aportar el seu coneixement i capacitat tècnica en àmbits en què disposa d'avantatges comparatius, com ara la gestió ambiental i territorial o cultural.

- **Àrea Metropolitana de Barcelona (AMB).** De la mateixa manera que els anteriors, l'AMB complementa el treball de la ciutat i potencia el seu rol metropolità, alhora que aporta el coneixement i la visió en aquest escalat i en les competències que s'hi relacionen (residus, transports i d'altres), sovint al cor de moltes iniciatives de cooperació. A més, caldrà una bona coordinació en la representació de Barcelona en diversos fòrums i xarxes internacionals en què coincideixen per oferir una imatge i un missatge conjunts.

- **Generalitat de Catalunya.** La Generalitat, a través de l'**Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (ACCD)** i la Direcció General de Cooperació al Desenvolupament, esdevé un actor important en la coordinació d'accions conjuntes impulsades des del territori en àmbits com la gestió de la crisi de persones refugiades o la millora del currículum formatiu en EpJG als centres educatius de la ciutat (amb la col·laboració del Departament d'Ensenyament). En aquest sentit, el Pla que aquí es presenta es vincularà amb el Pla Director de la Cooperació Catalana.

- **Organismes multilaterals.** L'Ajuntament explorarà espais de col·laboració amb organismes multilaterals en aquelles situacions que afavoreixin un desplegament més efectiu de la seva política de cooperació. En tot cas, es prioritzarà el treball d'incidència, tant en el si dels propis organismes com en els fòrums internacionals, per promoure una governança multinivell i multiactor dels béns públics globals. Aquest treball es plantejarà en el marc de les xarxes de ciutats i governs locals, en el qual Barcelona ha de tenir un rol de lideratge.

- **Agència Espanyola de Cooperació Internacional per al Desenvolupament (AECID).** Sense perjudici que la cooperació per a la justícia global de l'Ajuntament es reconeix municipalista i complementària a la dels estats, es mantindran els espais de relació institucional amb l'AECID, especialment amb les oficines tècniques de cooperació (OTC). Aquestes fan un paper important de facilitació i d'interlocució amb les autoritats locals en el terreny.

10

Actuacions estratègiques

Al llarg del període que comprèn aquest Pla, l'Ajuntament es compromet a impulsar una sèrie d'actuacions necessàries per promoure el canvi d'enfocament que proposa el present PCJG i la seva posada en marxa.

Tret d'algunes accions concretes, relatives als objectius de pau o de defensa dels drets humans, aquestes actuacions estan vinculades amb el conjunt dels objectius. En definitiva, volen aprofundir en la qualitat dels instruments a l'abast de l'Ajuntament per desplegar la seva política de cooperació, millorar la generació i capitalització de coneixements o avançar en la coherència de polítiques.

Les actuacions previstes són les següents:

- **Desplegament d'accions de banda ampla.** Es donarà suport a aquelles actuacions que contribueixin a avançar cap a una ciutat responsable globalment i en relació amb les futures generacions. S'analitzarà la petjada global de la ciutat, es disminuiran les externalitats negatives i es treballarà conjuntament amb altres ciutats. Les actuacions consideraran tant reformes dins de l'Ajuntament com de la resta d'administracions presents a la ciutat de Barcelona, i també de la resta d'actors de la ciutat.
- **Promoure mecanismes que afavoreixin la coherència de polítiques per a la justícia global al si de l'Ajuntament.** Aquest exercici implicarà tot un seguit d'actuacions:
  - Impulsar actuacions en favor de la compra pública responsable, les finances ètiques i clàusules socials en el marc de la política de cooperació per a la justícia global, amb especial èmfasi en la **contractació pública**.
  - Facilitar la formació (i informació) sobre els objectius de la política de cooperació (i de l'acció exterior en general) a l'interior de les regidories.
  - Promoure estructures més estables i sòlides en el marc de la cooperació (i de l'acció exterior, en general) a l'interior de les regidories.
  - Promoure la inclusió estratègica de la cooperació als plans d'acció de cada regidoria.

Guia per a la protecció i la promoció dels drets humans en la contractació pública elaborada per Nexes, Servei Civil Internacional i SETEM Catalunya

- Promoure espais estables de coordinació sobre les actuacions que fan les regidories en aquesta matèria. Aquesta acció serà liderada per la Direcció de Justícia Global i Cooperació Internacional i ha de tenir en compte un doble àmbit (gerencial i tènic). En aquest sentit, en línia amb el que es proposa al Pla d'Acció Exterior, es planteja la creació d'una **taula de corresponsabilitat internacional** al si de l'Ajuntament que afavoreixi la coordinació interna del consistori en l'acció exterior (i, per tant, també en cooperació).
- Més incidència i seguiment de l'acció que fan les institucions i organismes en què participa l'Ajuntament i que poden impactar en l'assoliment de l'objectiu de la justícia global. L'Ajuntament ha d'intentar promoure un major alineament amb els objectius de la política de cooperació en els seus consells d'administració o patronats.

- **Elaborar**, conjuntament amb les entitats i operadors del sector, **una estratègia d'EpJG** que permeti avançar envers:
  - La consolidació de les bases conceptuals de la justícia global i, alhora, la construcció d'un consens més gran sobre la justícia global com a objectiu final de la cooperació.
  - L'enriquiment curricular i la innovació educativa (mitjançant eines com l'APS i els espais curriculars dels graus i postgraus) i enfortir la coordinació amb el Consorci d'Educació i les universitats de Barcelona per afavorir una incorporació efectiva d'aquestes matèries en els programes educatius a les escoles i plans d'estudis en tots els nivells educatius.
  - El manteniment dels espais de treball conjunt en favor d'un model cooperatiu basat en la complementarietat i la creació de noves xarxes entre agents educatius.
  - El desplegament de l'EpJG pels districtes, aprofitant el potencial de les entitats i centres educatius presents al territori.
  - L'enfortiment de la comunicació com a eina de transformació a favor de la justícia global, cosa que implica revisar continguts, formats i recursos.
  - El reforç de la dimensió d'incidència política de l'Ajuntament mitjançant l'articulació amb entitats i moviments socials de la ciutat.
- **Elaboració d'alineaments estratègics**, també de manera participada, sobre àrees regionals prioritàries de l'acció de cooperació de l'Ajuntament. Aquests hauran de ser coherents amb el que estableixi el Pla d'Acció Exterior de l'Ajuntament i també hauran d'integrar els aprenentatges obtinguts dels processos d'avaluació esmentats més amunt.
- **Elaboració d'un programa d'acollida temporal de persones defensores dels drets humans**, en coordinació amb l'Estat i les administracions catalanes i complementari a les iniciatives impulsades per aquests actors.
- **Promoure les capacitats i la reordenació del mapa d'institucions i organitzacions catalanes que promouen la cultura de la pau** a Barcelona per augmentar l'eficàcia i eficiència de les actuacions en aquest àmbit.

- Creació i dinamització dels **grups de treball en el si del Consell Municipal de Cooperació Internacional per al Desenvolupament sobre àmbits d'especial interès**. A través del mateix Consell, s'identificaran els sectors i temàtiques d'interès i s'establirà la seva composició.
- Elaboració d'un **pla estratègic de comunicació per a la justícia global** per a l'Ajuntament orientat a retre comptes a la ciutadania sobre l'acció exterior i la cooperació del consistori i destinat a promoure la presència de continguts vinculats a la justícia global als mitjans de comunicació de la ciutat. Finalment, aquest Pla també ha de permetre desplegar les iniciatives d'incidència impulsades per la mateixa Administració envers aquelles temàtiques que actuen sobre les injustícies globals, com ara el deute il·legítim, l'evasió i l'elusió d'impostos, les desigualtats (de tota mena), l'augment de la petjada ecològica, la vulneració dels drets humans, etc.

Façana de la seu de l'Ajuntament de Barcelona a la Pça. St. Jaume

- **Reforçar les capacitats dels equips tècnics de cooperació**. Es farà principalment mitjançant dues vies. D'una banda, dotant-los de més recursos, si escau, per fer front a tots els desafiaments, com ara acompanyament a les regidories, més i millor seguiment de les actuacions impulsades per les entitats, interacció amb les xarxes internacionals de ciutats, etc. De l'altra, mitjançant un programa de formació contínua del personal que permeti actualitzar el coneixement vinculat als debats internacionals i la gestió de polítiques públiques municipals, entre d'altres. En aquest sentit, s'aprofitaran les capacitats instal·lades a la ciutat (centres de recerca i *think tanks*, especialment), amb qui l'Ajuntament manté una relació privilegiada.
- **Revisió dels acords amb institucions amb les quals l'Ajuntament participa**. Durant el present cicle de planificació, s'impulsarà una reflexió estratègica sobre la participació de l'Ajuntament en les institucions i projectes que actuen en l'àmbit de l'acció exterior de la ciutat que contribueixi a enfortir el vincle amb els alineaments estratègics establerts en el PCJG. En aquest sentit, caldrà definir línies d'acció conjuntes amb totes aquestes institucions en àmbits d'interès compartit.
- **Fomentar l'avaluació d'impacte de les actuacions impulsades o que rebin suport de l'Ajuntament**, mitjançant la capacitat, la dotació de recursos i la provisió de metodologies. Aquesta hauria de contribuir a generar fluxos de coneixement que revertissin sobre el conjunt de la política de cooperació. En aquest sentit, per començar s'impulsaran processos d'avaluació de la cooperació municipal realitzada amb les principals ciutats prioritàries en els darrers anys.

11

Governança i espais de participació

La participació de la ciutadania i del conjunt d'actors de cooperació, així com la transparència i la rendició de comptes, són principis orientadors de la política de cooperació per a la justícia global de l'Ajuntament. En conseqüència, el consistori treballarà per enfortir els espais i els mecanismes de governança en totes les fases del cicle d'aquesta política: la planificació, el desplegament, el seguiment i l'avaluació.

El Consell Municipal de Cooperació Internacional per al Desenvolupament continuarà essent l'espai de referència, com a òrgan consultiu i de participació sectorial de l'Ajuntament de Barcelona per a aquesta política municipal. D'acord amb el seu mandat, continuarà orientant les accions del consistori de cooperació internacional, l'acció humanitària i la promoció dels drets humans i la pau. De la mateixa manera, actuarà com a principal espai per fomentar la concertació entre els actors que permeti crear sinergies i complementarietats que enriqueixin, en definitiva, la política de cooperació.

Reunió del Consell Municipal de Cooperació Internacional per al Desenvolupament, novembre 2017

Amb la voluntat d'enfortir l'operativitat del Consell, l'Ajuntament promourà la creació de **grups de treball ad hoc en àrees concretes d'especial interès**. L'experiència dels grups d'Educació per al Desenvolupament i de Cooperació Empresarial ha estat molt ben valorada pel conjunt d'actors. Es crearan al si del mateix Consell, però restaran oberts a la participació de persones, institucions i col·lectius que no en siguin membres si es considera que poden aportar un coneixement i una experiència rellevants.

Els grups es definiran atenent a una diversitat de criteris i permetran reforçar la comunicació, la concertació i la complementarietat d'actors:

- **Geogràfic**, ajudarà a bastir els plans de treball i l'estratègia d'actuació a les ciutats i regions prioritàries.
- **Temàtic o sectorial**, on es podran compartir les diferents experiències, models i capacitats presents a la ciutat vinculades als objectius estratègics d'aquest Pla.
- **Atenent a problemàtiques concretes**, que podran requerir la participació d'equips interdisciplinaris i enfocaments diversos.

En línia amb una cooperació de banda ampla que promou la coherència de polítiques, es fomentarà la incorporació de noves temàtiques per ser analitzades al si del Consell. En concret, es promourà el seguiment i el debat sobre les polítiques municipals de contractació pública, finances ètiques, sostenibilitat i altres relacionades amb els objectius que persegueix el present Pla. Així mateix, es coordinarà l'actuació dels diferents departaments de l'Ajuntament a través d'una taula de coordinació de l'acció exterior.

Finalment, un altre mecanisme per afavorir la participació de la ciutadania en aquesta política serà el foment del **treball als districtes**, a través dels seus respectius Consells de Solidaritat i Cooperació Internacional. Conseqüentment, s'augmentarà el suport i la visibilitat de les activitats de solidaritat que organitzen les entitats de base implantades als diferents barris de Barcelona. Es pretén així aprofitar el seu arrelament amb el veïnat i els centres educatius i augmentar l'impacte de les accions d'EpJG.

12

Planificació, seguiment i avaluació de la política de cooperació per a la justícia global

L'Ajuntament entén el caràcter integral del cicle de la política de cooperació, en què les diferents fases s'interrelacionen. Així, la planificació, el seguiment i l'avaluació esdevenen processos que s'enriqueixen mútuament, orientats a un mateix objectiu. Per tant, sense una planificació adequada, les bases per al seguiment i l'avaluació són febles i no es poden fer correctament. De la mateixa manera, una correcta avaluació es nodreix de la informació que li aporta un bon seguiment. Finalment, el resultat de l'avaluació promourà canvis en la planificació, fruit del coneixement generat.

Els instruments de **planificació estratègica i operativa** que han de guiar el desplegament efectiu d'aquesta política, a banda del present Pla, són els **plans anuals i les estratègies temàtiques i geogràfiques**. En línia amb el que s'apuntava en anteriors plans directors, el pla de treball anual és l'instrument de planificació operativa que concreta els compromisos anuals del Pla Director. De manera complementària, l'elaboració d'alineaments estratègics que considera aquest Pla en matèria de cultura de la pau, EpJG i sobre algunes àrees geogràfiques contribuirà a dotar l'Ajuntament d'eines de planificació en aquests àmbits.

D'altra banda, la **transparència i la rendició de comptes** esdevenen dos dels principis ordenadors que guien la política de cooperació per a la justícia global de l'Ajuntament. Per això, es requereixen mecanismes de **seguiment** que permetin mesurar el grau d'assoliment dels objectius i de les accions estratègiques definides en el Pla. De nou, el principal instrument de seguiment que desplegarà l'Ajuntament serà l'elaboració d'una **memòria anual** que reculli totes les actuacions de cooperació al desenvolupament impulsades, directament o indirectament, pel consistori.

Finalment, l'**avaluació** esdevé l'altre pilar de la rendició de comptes. De fet, el seguiment i l'avaluació contribueixen a generar coneixement i identifiquen aprenentatges per a la millora dels resultats en clau de justícia global. Així, els exercicis d'avaluació milloren l'eficàcia i la qualitat de la cooperació mitjançant una presa de decisions més informada i racional i permeten presentar els resultats de la gestió i de l'impacte de la pròpia acció a la ciutadania. En aquest sentit, s'impulsarà la realització d'avaluacions operatives de projectes implementats per les entitats i, en especial, dels impulsats directament per l'Ajuntament amb les principals ciutats prioritàries.

En línia amb el compromís per la transparència i la rendició de comptes, els plans anuals definiran indicadors de seguiment i avaluació.

Pla Director de Cooperació per a la Justícia Global de Barcelona 2018-2021

© Ajuntament de Barcelona. Direcció de Justícia Global i Cooperació Internacional. Edició 2018

Foto de la coberta © Pere Virgili

D.L.: B.1921-2018

barcelona.cat/ciutatglobal

Ajuntament
de Barcelona